Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2070

Vragen van het lid **Ulenbelt** (SP) aan de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *het bericht dat het langer doorwerken voor veel zestigplussers niet mee valt* (ingezonden 26 februari 2016).

Antwoord van Staatssecretaris **Klijnsma** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) (ontvangen 30 maart 2016).

Vraag 1
Wat is uw reactie op het bericht «Langer doorwerken valt niet mee»?[1] [2]

Antwoord 1
Ik heb met belangstelling kennis genomen van het onderzoek en ik neem de signalen hieruit serieus. Uit het onderzoek blijkt dat het langer doorwerken voor sommige groepen lastiger is dan voor anderen. Vooral voor laagopgeleiden is het soms lastiger om gezond te blijven participeren in de maatschappij.

Vraag 2
Wat is in het bijzonder uw reactie op de boosheid die 44% van de werknemers voelt door het verhogen van de pensioenleeftijd?

Antwoord 2
Het is heel begrijpelijk dat een verschuivende pensioendatum en het aanpassen van eerdere verwachtingen daarover tot teleurstelling leiden, zeker bij diegenen die deze datum al wat dichter genaderd waren. De vergrijzing en de economische crisis hebben de aanpassing van de AOW-gerechtigde leeftijd echter noodzakelijk gemaakt. Mensen worden ouder en blijven vaker tot op latere leeftijd gezond. Daarbij past dat zij ook geleidelijk langer doorwerken. Bij de verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd is nadrukkelijk aandacht besteed aan de relatieve gevolgen voor de verschillende generaties. De regering heeft verschillende maatregelen genomen om de gevolgen voor mensen die te maken krijgen met de AOW-leeftijdsverhoging te verzachten. Zo is de verhoging van de AOW-leeftijd geleidelijk ingevoerd: in de eerste drie jaar steeg de AOW-leeftijd jaarlijks met slechts één maand. Daarnaast is voor de groep ouderen met een VUT- of prepensioen een overbruggingsrege-

[1] https://nrccarriere.nl/artikelen/langer-doorwerken-valt-niet-mee
[2] http://www.nidi.nl/shared/content/demos/2016/demos-32-02-henkens.pdf

ah-tk-20152016-2070
ISSN 0921 - 7398
’s-Gravenhage 2016

ling in het leven geroepen. Op het moment dat er een overbruggingsprobleem dreigt te ontstaan kunnen deze mensen een beroep doen op de «Tijdelijke regeling overbruggingsuitkering AOW (OBR)». Voor een evenwichtige spreiding van de gevolgen van vergrijzing en crisis is het echter onvermijdelijk dat iedereen in enige mate meedeelt.

Vraag 3
Deelt u de mening dat de invloed die deze boosheid heeft op de werkvloer een negatief effect heeft op zowel de werknemer als de organisatie waar hij/zij werkt?

Antwoord 3
Dat ouderen in groten getale door boosheid gedreven het werkproces zouden frustreren, herken ik niet. De sterke en aanhoudende stijging van de arbeidsparticipatie onder ouderen en van de effectieve uittreedleeftijd gedurende het laatste decennium tonen aan dat hier juist ook veel goed gaat. Tussen 2006 en 2015 is de gemiddelde uittreedleeftijd gestegen van 61 jaar naar 64,4 jaar en in totaal was 59% van de werknemers die in 2015 pensioneerden op dat moment 65 jaar of ouder.
Het is ook de verantwoordelijkheid van werkgever en werknemer om tijdig maatregelen te nemen om goed, gezond en gemotiveerd aan het werk te blijven. Er is veel kennis over wat daarvoor nodig is en er zijn veel bedrijven die dit goed toepassen en die profiteren van laag verzuim, hoge betrokkenheid en productiviteit. Via het programma Duurzame Inzetbaarheid wordt bevorderd dat meer werkgevers hiermee aan de slag gaan, onder andere via een project met MKB NL en 18 branche- en werkgeversorganisaties, waarbij 500 kleine bedrijven op weg geholpen worden met het toepassen van maatregelen die bevorderen dat medewerkers duurzaam inzetbaar zijn en blijven.

Vraag 4
Vindt u het wenselijk dat schaarse banen bezet worden door mensen die boos zijn, omdat ze tegen hun zin veel langer door moeten werken? Zo nee, op welke wijze gaat u deze mensen tegemoet komen?

Antwoord 4
Dit beeld doet geen recht aan de vele oudere werknemers die dagelijks met bezieling naar hun werk gaan en een zeer waardevolle bijdrage leveren. Steeds meer mensen werken door tot voorbij de AOW-gerechtigde leeftijd. Ook de suggestie dat hiermee schaarse banen bezet zouden worden, is geen goede weergave van de werkelijkheid, zoals wordt toegelicht in het antwoord op vraag 6.

Vraag 5
Kunt u aangeven welke gevolgen het voor ziekteverzuim en artsenbezoek heeft dat zeven op de tien werknemers een door een arts vastgestelde langdurige ziekte heeft en 40% door gezondheidsklachten belemmerd wordt in het werk?

Antwoord 5
Het kabinet zet zich op allerlei manieren in om werknemers beter te ondersteunen om werkend de AOW leeftijd te halen. De afgelopen jaren heeft het kabinet samen met sociale partners afspraken gemaakt om de duurzame inzetbaarheid te bevorderen. In veel cao's zijn inmiddels afspraken gemaakt over de inzetbaarheid van mensen. Uit de Werkgevers Enquête Arbeid blijkt dat het aandeel organisaties dat maatregelen treft gericht op langer doorwerken van het personeel, is toegenomen van 32% in 2010 naar 40% in 2014. Ook besteden sociale partners in de sectorplannen veel aandacht aan duurzame inzetbaarheid. Sociale partners willen bijna 40 duizend mensen een gezondheidscheck geven. Daarnaast profiteren nog eens ruim 40 duizend mensen van andere initiatieven om de gezondheid te verbeteren. Ook wordt ingezet op het onderhouden van kennis en vaardigheden. In totaal wordt beoogd dat bijna 190 duizend mensen scholing volgen en krijgen ruim 30 duizend mensen een loopbaancheck en advies.

Vraag 6
Deelt u de mening dat de werkloosheid onder jongeren en 55+ers mede het gevolg is van het verhogen van de pensioenleeftijd? Zo ja, welke maatregelen gaat u nemen?

Antwoord 6
Nee, ik deel die mening niet. De verhoging van de pensioenleeftijd heeft geen structureel effect op verdringing. Er is geen vaste hoeveelheid werk die onder mensen verdeeld moet worden en een hogere arbeidsparticipatie van oudere werknemers is geen probleem, maar in tegendeel juist een gunstige ontwikkeling. Dit laat onverlet dat op korte termijn wel enige verdringing kan plaatsvinden. De arbeidsmarkt heeft immers tijd nodig om zich aan te passen aan de verhoging van het arbeidsaanbod. De bestrijding van de werkloosheid – zeker van kwetsbare groepen – heeft voor het kabinet een hoge prioriteit. Overigens is de werkloosheid onder 55-plussers over het algemeen vergelijkbaar met die van 55-minners en ligt de uitdaging vooral in het feit dat ouderen die werkloos worden het risico lopen dit langdurig te blijven. Er zijn in de afgelopen periode diverse maatregelen getroffen om deze groepen te ondersteunen, zoals de mobiliteitsbonus en het Actieplan 50 plus werkt met netwerktrainingen, plaatstingsfee's en scholingsvouchers.
In de komende periode wordt met sociale partners overlegd over wat er nog meer gedaan kan worden. In het voorjaar moet er een actieplan gereed zijn met maatregelen die de arbeidsmarktpositie van ouderen verder moet verbeteren.

Vraag 7
Deelt u de mening dat de tweedeling vergroot wordt door de verhoging van de pensioenleeftijd, omdat mensen met geld er voor kunnen kiezen om eerder te stoppen met werken of met deeltijdpensioen te gaan?

Antwoord 7
Mensen met een aanvullend pensioen en/of spaargeld konden altijd al de keuze maken af te zien van de extra consumptiemogelijkheden die dit hen biedt ten gunste van meer vrije tijd, door eerder te stoppen met werken of met deeltijdpensioen te gaan.